

3T - Tiết giảm, Tái sử dụng, Tái chế để giảm rò rỉ rác thải ở Đồng bằng sông Cửu Long

Chung tay chống rò rỉ rác thải nhựa: Cải thiện công tác ngăn chặn và quản lý rác thải theo chuỗi giá trị, từ Đồng bằng sông Cửu Long đến ASEAN

Bối cảnh

Gia tăng dân số, tốc độ tăng trưởng kinh tế nhanh, cũng như thay đổi trong thói quen sản xuất và tiêu dùng đã dẫn đến sự gia tăng lớn về lượng rác thải trên toàn thế giới. Một phần đáng kể trong số đó là nhựa, với khối lượng lên đến hàng triệu tấn đã bị xả thải ra đại dương hàng năm, lắng xuống những rãnh sâu nhất dưới đáy biển và tích tụ tạo thành những đảo ô nhiễm lớn. Độ bền của nhựa, cùng với việc quản lý và tái chế rác thải còn nhiều bất cập, tác động xấu đến hệ thống sinh thái và kinh tế-xã hội. Hệ thống biển ngày càng suy thoái và bị biến đổi bởi những tác động tiêu cực của nhựa: sinh vật bị mắc kẹt, bị đầu độc, ngạt thở và chết đói, đồng nghĩa với việc mất đi các dịch vụ và giá trị sinh thái. Từ đó, rác thải ảnh hưởng đến các khía cạnh kinh tế-xã hội của đời sống thông qua những tác động tiêu cực đến nông nghiệp, du lịch và sức khỏe con người.

Tại Việt Nam, mỗi năm có khoảng 3,1 triệu tấn rác nhựa bị thải ra đất liền, trong đó có 0,28 đến 0,73 triệu tấn đổ ra đại dương. Theo nghiên cứu của Ngân hàng Thế giới, phần lớn nhựa gây ô nhiễm theo đường thủy của Việt Nam là những sản phẩm dùng một lần, có giá trị thấp như túi nhựa, hộp đựng thức ăn và ống hút.¹ Trong một nghiên cứu khác của Meijer et al. (2021), Việt Nam đứng thứ 8 toàn cầu về phát thải nhựa ra đại dương.² Nguyên nhân chính của vấn đề này bao gồm quy trình sản xuất hàng hóa, quản lý chất thải và ý thức về bảo vệ môi trường của mỗi cá nhân và doanh nghiệp còn hạn chế.

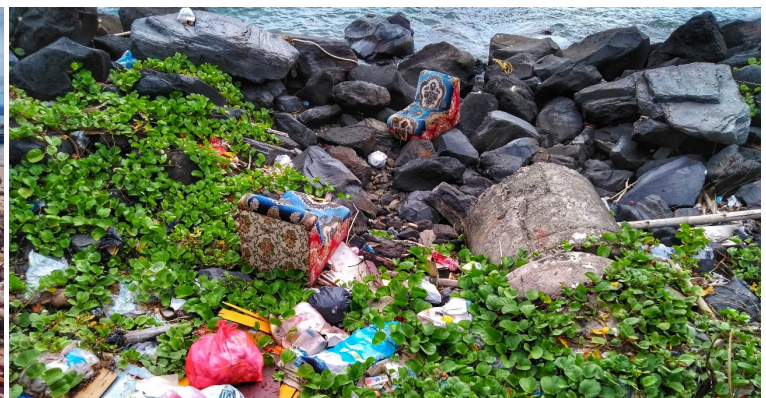
1 The World Bank, *Vietnam: Plastic Pollution Diagnostics*, East Asia and Pacific Region: MARINE PLASTICS SERIES, 2022

Tên dự án	Tiết giảm, tái sử dụng, tái chế để bảo vệ môi trường biển và các rạn san hô trong khu vực ASEAN (3RproMar)
Hợp phần dự án	3T - Tiết giảm, Tái sử dụng, Tái chế để giảm thiểu rò rỉ rác thải ở Đồng bằng sông Cửu Long
Cơ quan ủy thác	Bộ Phát triển và Hợp tác Kinh tế Liên bang Đức (BMZ)
Khu vực dự án	ASEAN (Campuchia, Indonesia, Philippin, Việt Nam)
Cơ quan chủ quản	Bộ Tài nguyên và Môi trường
Cơ quan thực hiện	Cục Biển và Hải đảo Việt Nam
Thời hạn dự án	07.2020 – 06.2025

Các chính sách, cơ chế, quy định và sáng kiến hiện có ở cấp độ toàn cầu, khu vực và quốc gia đóng một vai trò quan trọng trong việc giảm thiểu rác thải ở các vùng biển và ven biển. Về vấn đề này, Chính phủ Việt Nam đã ban hành các chiến lược và chính sách quan trọng, bao gồm Luật Bảo vệ Môi trường (sửa đổi) (năm 2020), Chiến lược Quốc gia về Quản lý Tổng hợp Chất thải Rắn đến năm 2025, và Kế hoạch Hành động Quốc gia về Quản lý Rác thải Nhựa Đại dương đến năm 2030, và nhiều chiến lược khác.

Các khối tư nhân cũng thể hiện sự quan tâm và cam kết ngày càng mạnh mẽ đối với việc quản lý rác thải nhựa thông qua việc cùng thành lập Liên Minh Tái chế Bao bì Việt Nam (PRO) (năm 2019) và phát triển cơ chế Trách nhiệm Mở rộng của Nhà sản xuất (năm 2020).

2 Meijer, Lourens & van Emmerik, Tim & Ent, Ruud & Schmidt, Christian & Lebreton, Laurent, *More than 1000 rivers account for 80% of global riverine plastic emissions into the ocean*, Science Advances. 7, 2021

Rác nhựa từ rác thải sinh hoạt hàng ngày

Photo: © GIZ/Nguyen Thi Minh Ngoc

Trong bối cảnh đó, dự án khu vực “Tiết giảm, Tái sử dụng, Tái chế (3T) để bảo vệ môi trường biển và rạn san hô trong khu vực ASEAN” (3RproMar) sẽ hỗ trợ tăng cường hợp tác giữa các bên liên quan thuộc khối nhà nước và tư nhân trong nỗ lực chống ô nhiễm chất thải.

Mục tiêu

Dự án hướng đến mục tiêu nâng cao năng lực của các Quốc gia Thành viên ASEAN trong việc giảm thiểu rò rỉ chất thải từ đất liền nhằm bảo vệ môi trường biển.

Mục tiêu cụ thể ở Việt Nam là nâng cao năng lực kỹ thuật, thể chế và hợp tác của các bên liên quan trong việc thực hiện hiệu quả chiến lược 3T để kiểm soát rò rỉ rác thải nhựa.

Cách tiếp cận

Để đạt được các mục tiêu nói trên, hợp phần Việt Nam sẽ:

- Tăng cường hợp tác khu vực và quản lý tri thức của đại diện các Nhóm Công tác ASEAN trong giải quyết vấn đề rác thải trên biển và ô nhiễm nhựa.
- Phát triển các biện pháp quốc gia về giảm thiểu rò rỉ chất thải ở Việt Nam và lồng ghép các biện pháp này trong các chiến lược ở cấp địa phương.
- Cải tiến điều kiện để thực thi các phương pháp nhằm thúc đẩy sự tham gia của khối tư nhân xuyên suốt chuỗi giá trị nhằm giảm thiểu rò rỉ chất thải ra biển.
- Thí điểm các dự án dọc theo chuỗi giá trị nhựa từ việc tiêu dùng bền vững đến tăng cường thu gom và tái chế chất thải tại vùng Đồng bằng sông Cửu Long. Các dự án ở cấp địa phương hướng đến các thực hành tốt trong xây dựng và thực hiện chính sách.

Cách tiếp cận này sẽ ưu tiên bình đẳng giới và giải quyết mối quan tâm của các nhóm dân cư yếu thế. Về cơ bản, dự án này giảm thiểu tác động từ ô nhiễm rác thải đến môi trường biển, đồng thời bảo tồn đa dạng sinh học biển và đảm bảo vai trò của chúng đối với sự phát triển kinh tế của khu vực ASEAN nói chung và Việt Nam nói riêng.

Kết quả dự kiến

- Đại diện của các Nhóm Công tác ASEAN tham gia sẽ nâng cao hiểu biết về các giải pháp khả thi nhằm giảm thiểu rò rỉ rác thải nhựa ra biển thông qua các hình thức trao đổi trong khu vực ASEAN.
- Đại diện của các Nhóm Công tác ASEAN tham gia đóng góp các tài liệu chiến lược và báo cáo thực địa về các giải pháp khả thi trong mục tiêu giảm thiểu chất thải từ đất liền ra biển cho công tri thức khu vực.
- Hội thảo các bên liên quan được tổ chức hàng năm, có xét đến bình đẳng giới và những mối quan tâm của nhóm dân cư yếu thế.
- Bản phân tích các bên liên quan được thực hiện, có xét đến khối phi chính thức, bao gồm mô tả về quy trình thực hiện các kế hoạch quốc gia ở cấp địa phương.
- Lượng chất thải nhựa chưa được thu gom, xử lý hoặc tái chế trong các cộng đồng thí điểm sẽ giảm 20%.
- Các tổ chức công và tư nhân sẽ tiến hành các hoạt động chung để cải thiện việc ngăn ngừa rác thải và quản lý chất thải nhựa.

Phát hành bởi

Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Trụ sở tại Bonn & Eschborn, CHLB Đức

“Tiết giảm, Tái sử dụng, Tái chế để bảo vệ môi trường biển và các rạn san hô ở Đông Nam Á” (3RproMar)

Môi trường, Biển đổi khí hậu và Nông nghiệp/GIZ Việt Nam

E3-E5, Tòa nhà CoCo, số 14 Thụy Khuê, Tây Hồ,

Hà Nội, Việt Nam

T +84 (0)24 37 28 64 72

www.giz.de/en/worldwide/105755.html

Nguồn ảnh

©GIZ

Liên hệ

Franziska Kohler

Trưởng dự án tại Việt Nam

franziska.kohler@giz.de

GIZ chịu trách nhiệm về nội dung của ấn phẩm này.

Đại diện cho

Bộ Hợp tác và Phát triển Kinh tế Liên bang Đức (BMZ)

Hợp tác cùng

Ban thư ký ASEAN

Bộ Tài nguyên và Môi trường Việt Nam

Thời điểm phát hành Tháng 9, 2023